

Т. О. Маньковська

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ВЧЕНИХ У ГАЛУЗІ ЛІНГВОУКРАЇНІСТИКИ НА СТОРІНКАХ «ІСТОРІЇ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ» ВАТРОСЛАВА ЯГИЧА

Розглянуто ставлення Ватрослава Ягича до української філологічної науки та її представників; проаналізовано подані автором «Історії слов'янської філології» численні огляди-характеристики діяльності українських учених XVII–XIX століть.

Рассмотрено отношение Ватрослава Ягича к украинской филологической науке и ее представителям; проанализировано представленные автором «Истории славянской филологии» многочисленные обзоры-характеристики деятельности украинских ученых XVII–XIX столетий.

Attitude of Vatroslav Jagich toward Ukrainian philological science and its representatives is considered; numerous reviews-descriptions of activity of the Ukrainian scientists of XVII–XIX centuries given by the author of «History of Slavonic Philology» are analyzed.

До «патріархів» славістики, таких як Й. Добровський, В. Копітар, П. Шафарик, Ф. Міклошич належить і В. Ягич – один з найавторитетніших славістів останньої третини XIX – початку XX ст., який усе життя самовіддано працював для розвою слов'янознавства як науки.

Беручись за вивчення лінгвоукраїністичного сегмента в науковій спадщині В. Ягича, важливо було з'ясувати, чому вкрай зайнятий професор, який не жив в Україні і не володів українською, завжди жваво цікавився українською мовою та дослідженнями українських мовознавців, зокрема О. Потебні, П. Житецького, К. Михальчука, О. Огоновського, І. Франка й багатьох інших, неодноразово виступаючи з ґрунтовними рецензіями на їхні праці; чому в своєму «Архіві слов'янської філології» охоче публікував статті як досвідчених, так і молодих українських науковців-гуманітаріїв (О. Потебні, І. Франка, І. Верхратського, О. Колесси тощо), а з багатьма з них підтримував багаторічні дружні стосунки – листовні й особисті.

Українська мова була однією з ланок у слов'янській етнокультурній цілісності, як її розумів Ватрослав Ягич і мріяв про культурне об'єднання слов'янства. Його конкретні кроки до втілення цієї мрії – засновані й редаговані ним «Архів слов'янської філології» та багатотомна «Слов'янська енциклопедія». Для українського мовознавства ці авторитетні всеслов'янські видання були, без перебільшення, настільки розчиненим «вікном у Європу», інша річ – наскільки повно і якісно воно себе в ньому продемонструвало.

Матеріали з історії лінгвоукраїністики та зацікавленість В. Ягича українською філологією містить його монографія «Історія слов'янської філології» (1910), в якій автор подав численні огляди-характеристики діяльності українських учених XVII – XIX століть, тим самим здійснивши перше дослідження такого напрямку щодо української філологічної науки.

Ягичеве розуміння слов'янської філології як науки було багатогранним. «Адже я не обмежую філологію лише граматику і словниками, а зараховую сюди й літературу, й історію, й етнографію», – так пояснював В. Ягич К. Студинському у листі від 18 вересня 1909 р. кількаразове, порівняно із запланованим, збільшення обсягу своєї ІСФ [7, с. 224]. Проте Ягич хвилювався даремно – його «Історія слов'янської філоло-

гії» й донині є цінним джерелом для представника будь-якої філологічної галузі будь-якої слов'янської національності. Про це говорить, наприклад, С. Бевзенко, автор вузівського підручника «Історія українського мовознавства» (К., 1991): «...у відомій «Истории славянской филологии» Г. В. Ягича ... раз у раз натрапляємо на цілий ряд оригінальних характеристик (з влучними критичними зауваженнями) праць з українського мовознавства» [1, с. 6–7].

З іншого боку, серед славистів початку ХХ століття навряд чи можна було б знайти вченого, який осягнув би таку велетенську працю. Як слушно зауважував М. Возняк, «величезний матеріал, який є предметом історії, вимагав такої великої працьовитості й енергії, такого довголітнього наукового досвіду та широкого наукового овиду, що так широко задуману роботу міг з блискучим успіхом виконати тільки знаменитий славист професор Ягич» [3, ч. 1, с. 7]. Спробуймо проаналізувати лиш невеликий український сегмент історії слов'янської філології до початку ХХ століття, як його висвітлив Ватрослав Ягич.

Свою монографію він розпочав фактично з передісторії – із середньовічних глосів та глосаріїв, перших паралельних словників, перших спроб граматичного дослідження церковнослов'янської мови. Найважливішим явищем у цій галузі Ягич називає граматику українця *Мелетія Смотрицького* 1619 року – вона цілих два століття, до появи дослідження слов'янських діалектів Й. Добровського у 1822 році, була найпоширенішим підручником церковнослов'янської мови. «Попри залежність автора від грецьких та латинських зразків, усе-таки помітна певна вдумливість», – зазначає Ягич [8, с. 28]. Граматика Смотрицького стала головним джерелом для численних пізніших переробок або скорочених видань, навіть окремих витягів, здійснюваних багатьма слов'янськими граматистами.

Певний вплив підручника Смотрицького помітний і у вельми цікавій рукописній «Слов'янській граматиці» *Івана Ужєвича*, два автографи якої, писані латиною, знайдено в Національній бібліотеці в Парижі та в міській бібліотеці міста Аррас на півночі Франції (честь відкриття цього другого рукопису, як припускає І. Білодід, належить В. Ягичу [2, с. 27]). Опрацьовуючи матеріали до ІСФ, Ягич, очевидно, зацікавився цим рукописом і помістив у «Архіві» розвідку «Іван Ужєвич, граматист ХVІІ століття» [9], у якій покликався не тільки на арраський автограф, а й на статтю свого київського колеги О. Соболевського, що містить аналіз паризького рукопису Ужєвича [5].

Ягич, опрацювавши арраський рукопис, дійшов дещо інших висновків стосовно поданого в ньому мовного матеріалу. Спочатку Ягич зазначає, що це граматика церковнослов'янсько-мало- або білоруської мови, а наприкінці рецензії говорить про граматику церковнослов'янської мови. На відміну від Соболевського, Ягич не уточнює її української чи білоруської редакції, хоча й зауважує тут чимало полонізмів та ніби віддає перевагу «білоруській стихії». Саме ж уживання терміна *слов'янська мова* в граматиці Ужєвича, як пише Ягич у перших розділах ІСФ [8, с. 30], цілком можливо, нав'яне впливами західно- та південнослов'янської граматичної, історичної та художньої літератури, хоча й цей термін був популярним і на сході Європи – на початках зародження національної свідомості слов'янських народностей їм вкрай необхідно було самоідентифікуватися, виокремити себе з-поміж численних європейських етносів.

Автор паризького й арраського рукописів, який називає себе слов'янином, за версією Ягича, є одним із тих південнорусів, які в середині ХVІІ ст. піклувалися про граматичний бік «цього органу Церкви» – церковнослов'янської мови, – але тільки завзяття малорусів, на думку Ягича, може допомогти більше дізнатися про долю І. Ужєвича [9, с. 154–160].

Завзяття виявив лише Іван Франко – того ж 1907 року він, стисло виклавши в «Записках НТШ» (т. 5, с. 65–67) зміст статей Соболевського і Ягича, познайомив

українських мовознавців з граматику Ужєвича. Втім, належне дослідження цих унікальних рукописів розпочато тільки в 60-х роках ХХ ст. зусиллями І. Білодіда та Є. Кудрицького [2].

Знову зацентруємо увагу на «Історії слов'янської філології». Першим з українців, хто працював на ниві славістики уже в добу її наукового становлення, що розпочалося, за Ягичем, з кінця ХVІІІ ст., був *Йосип Бодянський*. Його наукову діяльність Ягич висвітлює вкрай критично, іноді навіть із сарказмом, бо «крім упертості та працьовитості бажана була талановитість, її ж Бодянському вочевидь бракувало» [8, с. 312]. Дисертація Бодянського про народну поезію слов'ян, хоч і була написана у неймовірно короткий час, все ж надто однобічна: «Він намагався намалювати картину слов'янського світу ... як дещо виняткове, що не має нічого схожого в інших народів» [8, с. 313]. Не дивно, що праця викликала жорстку опозицію з боку противників цієї «слов'янофільської неперемінливості» [8].

Дещо поблажливіше Ягич оцінив працю Бодянського 1855 року про виникнення слов'янських азбук – плід «його дивовижної працелюбності, тільки без інших достоїнств», яка довший час залишатиметься багатим підручником, «хоча порушеного питання не розв'язала, навіть не з'ясувала» [8, с. 463].

Утім, скептично оцінюючи славістичні студії Бодянського, Ягич вельми прихильно відгукується про редаговані ним «Читання» – тут «його заслуги безсумнівні»; особливо підкреслює Ягич публікації численних праць з історії України та фольклорних матеріалів (зокрема збірки народних українських пісень Галицької та Угорської Русі Я. Головацького) – у цьому, на думку Ягича, сповна виявилася любов та прив'язаність Йосипа Бодянського до рідної України [8, с. 464].

Як бачимо, Ягичева оцінка діяльності першого українського славіста є неоднозначною і, на думку російського академіка М. Сперанського, доволі однобокою, адже працю Й. Бодянського в галузі філології «треба оцінювати комплексно» [6, с. 173]. Натомість історик українського мовознавства й літератури М. Возняк майже погоджується із висновками Ягича: «Коли не прикладати таких великих вимог до наукової подорожі Бодянського, як це зробив професор Ягич, характеристика Бодянського в професора Ягича влучна», – пише він [3, ч. 2, с. 7].

Подає Ватрослав Ягич і характеристику *В. Григоровича* – професора славістики Новоросійського університету, з котрим Ягич працював у Одесі, – мав він неабиякі здібності до наукової діяльності й добру філологічну підготовку. В. Григорович здійснив подорож у південнослов'янські монастирі й відкрив там немало цінних рукописів візантійсько-слов'янського письменства (у тому числі й Маріїнське Євангеліє). «Григорович, – стверджує Ягич, – міг з успіхом працювати й принести велику користь слов'янській науці, якщо хотів би», проте насправді зробив менше, ніж Бодянський [8, с. 480].

До речі, 1887 року в АСФ Ягич помістив коротеньку рецензію на курс лекцій Григоровича «Слов'янські нарiччя», що вийшли 1884 р. у Варшаві. На думку рецензента, це видання, найслабшою ланкою якого є грамика, може знадобитися хіба що нефілологам і філологам-початківцям, проте навряд чи буде корисним для більшості російських студентів-славістів [10, с. 202].

Згадує Ягич і про *Юрія Венеліна* – «героя болгарського відродження», «невтомного самоука» з Угорської Русі. «Він читав, збирав і виписував без винятку все, що йому траплялося під руку, але цей матеріал так і залишився у нього необробленим. ... Венеліна можна назвати продуктом і навіть жертвою романтичного одухотворення», – зауважує Ягич [8, с. 450]. Вивчаючи народну поезію, зокрема українську, Венелін «розпливався у фантастичних думках», а порівнюючи поезію великорусів та українців, дійшов таких висновків: українця зворушує пісня до сліз, великоруса ніколи; великорус почувається добре, коли діє, українець найбільше

цінує спокій і тишу; великорус оспівує свою свободу волі, українець – свою долю; українська поезія багата почуттями, великоруська – емпіричною філософією. «Одне слово, серце руського народу на півдні, голова – на півночі» [8, с. 451], – узагальнює Ягич висновки Венеліна (зауважимо, що таке розуміння загалом було близьке і Ягичеві).

Розповідаючи про *М. Максимовича*, «цього чудового практичного знавця російської мови», Ягич не приховує особистої симпатії: «Це був дуже талановитий чоловік із широкою освітою, з тонким смаком до всього прегарного як у природі, так і в творах словесності». Дуже високо цінує Ягич фольклористичну діяльність Максимовича, який 1827 року видав першу збірку українських народних пісень. «Його поетичній душі, – веде далі Ягич, – миліше було займатися побутом малоруського народу, як він відбивався в історії та народній словесності любого його серцю російського півдня, України» [8, с. 489]. Та найбільше імпонувало Ягичеві, що Максимович представляв «тих освічених малорусів, що зуміли свою сердечну прив'язаність до рідного краю, України, примирити із широкими загальноросійськими потребами» [8, с. 490]. Що стосується відомої суперечки Максимовича з Погодіним, то Ягич переконаний, що «в той час ця різноголосиця двох давніх друзів не дала ніякого позитивного результату», оскільки суперечка була передчасною, для прийнятної відповіді «тоді ще не існувало необхідних попередніх досліджень» [8, с. 492].

О. Костомаров був багато в чому подібний до Максимовича: так само любив народну творчість, мав тонке поетичне чуття, у нього теж було, як пише Ягич, «шире бажання примирити любов до рідного українського краю і всіх його побутових відмінностей із загальноросійськими потребами, що не допускали зайвого дроблення російської культурної та політичної єдності» [8, с. 493]. Цікаво, що у Костомарова, уродженця Воронежчини, сина росіянина й українки, «любов до малоруської мови та народності, – цитує Ягич його власні слова, – прокинулася тоді, коли він ознайомився з малоруською народною творчістю у виданнях Максимовича та коли читання Гоголя розкрило перед ним усю красу України» [8]. Як наслідок, свою дисертацію про історичне значення російської (у тому числі малоруської) народної поезії (1843) Костомаров згодом суттєво доопрацював, зосередившись лише на українській народній поезії.

Постать *П. Куліша* Ягич представляє як «з будь-якого погляду помітне явище в середовищі російських українців» [8, с. 496]. Збирач народних переказів, реформатор правопису (спробував «замінити етимологічну, що історично склалася, орфографію фонетичною, що ближче підходить до звукових особливостей малоруської мови» – так званою «кулішівкою»), автор двотомної праці «Записки про південну Русь» (1857), яка свідчить про «живу спостережливість автора, що не обмежується простою передачею текстів зібраного ним матеріалу, а доповнює її чудово намальованими картинками справжньої обстановки. Його праця справляє на читача враження, що він зайшов в етнографічний музей [8]». І хоча Кулішеві, на думку Ягича, важко було визначитися в стосунках мало- і великоруської народності, хоча в нього було «багато хитань у той чи інший бік», він не переставав при цьому «сердечно любити свою Україну, для прославлення якої чимало зробив своїм плодовитим пером» [8, с. 497].

Щодо *Якова Головацького*, професора української мови та літератури Львівського університету, думка Ягича неоднозначна. З одного боку, він з теплою відгукується про його діяльність у молоді роки, коли разом з *М. Шашкевичем* та *І. Вагилевичем* 1837 року він видавав «Русалку Дністрову», що була першою ластівкою культурного відродження в Галичині. З іншого – відзначає докорінну зміну його поглядів у другій половині життя. Якщо розвідка Головацького 1848 року про українську мову та її наріччя, за Ягичем, «відзначалася правильними поглядами на порушене питання», оскільки ґрунтувалася не на місцевому галицькому

наріччі, а на українському, що його Головацький тоді вважав цілком самостійною слов'янською галуззю, – то в 60-х роках професор української мови Львівського університету став виступати категорично проти уживання української мови для літературних цілей, зате пропагував ретельне дотримання історично-етимологічного правопису, «що дозволяв не поривати, із зовнішнього боку, зв'язку із загальноросійським виглядом слів» [8, с. 498–501]. Не схвалюючи такої метаморфози, Ягич відзначає, що цим консервативним поглядам Головацького «не співчувало також австрійсько-галицьке правління», тому у 1867 році він позбувся кафедри.

Дуже високо оцінив Ягич діяльність *М. Драгоманова* – насамперед як громадського діяча: «Перед публіцистом і борцем за українську ідею учений відступає на задній план», – а також як представника історично-порівняльного методу у фольклористиці та літературознавстві, де «він міг би, за більш сприятливих життєвих обставин, зробити набагато більше, хоча й так значення його в цій галузі є безсумнівним» [8, с. 865]. Саме через проукраїнські настрої та статті професора Драгоманова увільнили з Київського університету, і він з «ученого історика та фольклориста» перетворився на «політичного емігранта з усіма наслідками такого ненормального становища» [8, с. 862]. Імпонує також Ягичеві, що Драгоманов «ніколи не цурався великоруської літератури з її дуже багатим культурним змістом». З фольклорних видань Драгоманова «прегарним збірником» називає Ягич «Малоруські народні перекази й оповідання»; повчальними для українського літературознавства, на думку Ягича, є листування Драгоманова [8, с. 866]*.

В «Історії слов'янської філології» Ягича є коротенькі характеристики інших українських учених XIX століття – істориків, етнографів, літераторів, мовознавців, таких, наприклад, як *А. Метлинський* («Був, швидше, романтично налаштованим любителем, ніж етнографом» [8, с. 497]), *І. Вагилевич* (автор української граматики, виданої 1845 року польською мовою; «Хоч автор не склав собі точних уявлень про українську мову та її стосунки з великоруською та польською мовами, все-таки його книжка багата цінними діалектологічними даними» [8, с. 501]), *О. Котляревський* (розбивав Погодінську теорію історичними аргументами; у філологічних студіях «відзначався старанним опрацюванням, але не входив дуже глибоко в суть порушуваних питань» [8, с. 557]), *М. Дашкевич* (український та російський історик й літературознавець, який «любив свою українську батьківщину, хоч цурався вузького націоналізму» [8, с. 859]), *В. Антонович* («мав гарну репутацію чудового ученого й відмінного знавця історії південно-західних руських областей та їх зносин з Литвою і Польщею», у своїх історичних та археографічних працях, не вдаючись до політики, «прагнув підняти значення південно-, або малоруської національної індивідуальності» [8, с. 860]), *М. Осадца* (учень Ф. Міклошича; методи та висновки свого вчителя щодо слов'янської філології Осадца застосував у граматиці української мови 1862 року [8, с. 759–760]). Згадав Ягич також і про *О. Партицького*, відомого «чи то з лінгвістичних, чи то антикварних праць, що не вселяють великого

* Зауважмо, що Ягич знав Драгоманова не тільки з його наукових і публіцистичних праць, а й особисто. Познайомилися вони 1873 року в Києві, під час III археологічного з'їзду. Драгоманов, тоді ще професор Київського університету, репрезентував на з'їзді перший том виданої разом з В. Антоновичем збірки історичних пісень українського народу. Згодом, перебуваючи в еміграції, він зустрічався з Ягичем у Відні; розповідь про один із цих візитів надibuємо в спогадах К. Студинського.

довір'я» [8, с. 763], і про *Є. Желехівського*, автора «Німецько-малоруського словника» [8, с. 762]*.

Крім того, є в монографії Ягич докладні огляди наукової діяльності видатних українських мовознавців XIX ст. – О. Потебні та О. Огоновського, з котрими редактор «Архіву» хоч і не був знайомий особисто, проте листувався й рецензував їхні праці. Тому контакти Ягича з цими ученими стали предметом окремого аналізу нашого дослідження.

Як відомо, в ІСФ Ягич описав та оцінив діяльність тільки тих учених, яких до часу написання монографії вже не було в живих. Однак у підсумкових розділах «Історії слов'янської філології» Ягич, окреслюючи стан славістики на початку XX століття, її напрями та перспективи, згадує і про окремих чинних її представників, зокрема І. Франка, О. Колесу, К. Студинського – у галузі літератури [8, с. 889], П. Житецького, А. Кримського – у лінгвістиці [8, с. 895]. «У малоруських учених (принаймні деяких із них), – зауважує Ягич, – переважає прагнення перенести нинішні стосунки малоруських нарід до великоруських цілком у найдавнішу епоху, так начебто багатівкове життя народу обходило мову, не залишаючи в ній ані найменших слідів та знаків» [8].

Цікаво, що в листі до К. Студинського, свого колишнього учня, від 18 вересня 1909 р. Ягич запитував, кого, крім М. Михальчука і В. Гнатюка, він міг би згадати у прикінцевих розділах своєї «Історії» як етнографів. «У ділянці граматики я справді у важкому становищі, – писав Ягич. – Чи я повинен назвати Смаль-Стоцького, Гартнера? Хто взагалі займається питаннями граматики? Верхратський є діалектологом. Кого варто назвати у лексикографії після Желехівського?» [7, с. 225].

Як бачимо, Ягич був непогано поінформований про стан філологічної науки в Галичині та Буковині (хоча й не назвав усіх цих імен в ІСФ), проте не мав достатньо даних стосовно розвитку філологічних дисциплін на початку XX століття в підросійській Україні. Тільки побіжно, як уточнення, названо у нього чотиритомний «Словник української мови» Б. Грінченка, що виходив у Києві в 1907–1909 рр. Але не це головне – важливо те, що «Історія слов'янської філології» Ягича дала, серед іншого, перший нарис історії українського мовознавства як окремої дисципліни, естафету вивчення якої через десять років підхопив М. Возняк, а згодом – й інші українські мовознавці.

Загалом джерельний матеріал переконливо свідчить про прихильне ставлення В. Ягича до української філологічної науки та її представників, особливо тих, хто у важкі часи утисків та заборон «мав сміливість займатися українською мовою», хто власним талантом і працьовитістю розвивав українську лінгвістику, хто своїми студіями беззастанно доводив самостійність української мови. Серед цих учених – О. Потебня, П. Житецький, К. Михальчук, І. Франко. Зацікавленість В. Ягича українською філологією демонструє також його «Історія слов'янської філології», в якій автор подав численні огляди-характеристики діяльності українських учених XVII – XIX століть, тим самим здійснивши перше дослідження такого напрямку щодо української філологічної науки. Ще один доказ серйозного ставлення В. Ягича до української лінгвістики як до самостійної галузі славістики – намагання гідно представити цю галузь в «Енциклопедії слов'янської філології», що вилилося в багаторічне листування хорватського професора з українськими ученими-учасниками ЕСФ, а також спонукало їх до нових досліджень (І. Зілинський, О. Богуміл).

* Окремо зауважимо, що 1876 р., за шість років до початку виходу цього видання, Желехівський надіслав Ягичеві листа, у якому просить помістити в «Архіві» повідомлення про підготовку словника і звернення-прохання до знавців української мови надсилати йому, упоряднику, лексичний матеріал. Цієї анотації в АСФ Ягич не надрукував [4, с. 239–244].

Бібліографічні посилання

1. **Бевзенко С. П.** Історія українського мовознавства : Історія вивчення української мови / С. П. Бевзенко. – К. : Вища шк., 1991. – 231 с.
2. **Білодід І. К.** «Граматика слов'янська» І. Ужевича / І. К. Білодід, Є. М. Кудрицький. – К. : Наук. думка, 1970. – 114 с.
3. **Возняк М.** Професор Ягич про українську фільологію / М. Возняк // Неділя. – Львів, 1912. – Ч. 1. – С. 7.
4. **Дзендзелівський Й.** До історії підготовки «Малоруско-німецького словаря» Є. Желехівського / Й. Дзендзелівський // Науковий збірник Музею української культури у Свиднику. – Пряшів, 1977. – Т. 8. – С. 238–247.
5. **Соболевский А.** «Граматика И. Ужевича» / А. Соболевский // «Чтения в Историческом обществе Нестора-лѣтописца». – К., 1906. – (Т. 19, вип. 2, ч. V. – С. 1–6).
6. **Сперанскій М. И.** В. Ягичъ – историкъ славянской филологии / М. И. Сперанскій // Извѣстия отдѣлення русскаго языка и словесности. – 1910. – Т. 15, кн. 2. – С. 167–179.
7. **У півстолітніх змаганнях:** Вибрані листи до Кирила Студинського (1891–1941). – К. : Наукова думка, 1993. – 768 с.
8. **Ягичъ И.** История славянской филологии / И. Ягичъ // Энциклопедия славянской филологии. – СПб., 1910. – 961 с.
9. **Jagić V.** Johannes Užević und seine Grammatik / V. Jagić // Archiv für slavische Philologie. Berlin, 1907. – Bd. 29. – S. 154–161.
10. **Jagić V.** [Рец.:] В. Григорович, Славянския наречия / В. Григорович // Archiv für slavische Philologie. – Berlin, 1887. – Bd. 10. – S. 202–203.

Надійшла до редколегії 14.01.08.

УДК 81'255.4

М. Г. Маркина

Таврический национальный университет им. В. И. Вернадского

АДЕКВАТНОСТЬ КАК ПЕРЕВОДЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА (функциональный подход)

Розглядається питання адекватності як основної проблеми перекладу; пропонується функціональний підхід до вирішення цієї проблеми; визначається критерій адекватного перекладу.

Рассматривается вопрос адекватности как основной проблемы перевода; предлагается функциональный подход к решению этой проблемы; определяется критерий адекватного перевода.

The question of adequacy is examined as a basic problem of translation; functional approach to solution of this problem is suggested, as well as the criterion of adequate translation is determined.

Всякое исследование, объектом изучения которого является перевод, в конечном счете сталкивается с проблемой определения необходимого (конституирующего) признака перевода. Выяснение и формулирование критерия, в соответствии с которым будет основание называть тот или иной текст «переводом», является исходным моментом, обуславливающим дальнейший ход мысли исследователя, его методологическую позицию. Именно на основе данных выводов выдвигаются ос-